

Brandur Øssursson gongur á odda tólvta árið á rað:

Føroyar og jazzur eru góð kemi

Jazzfestivalin tykist í dag at vera ein sjálvsagdur partur av føroyskum mentanarlívi. Men er hon nú tað?

«Hevur nakar sæð konferencierin?»

Vit eru í Norðurlandahúsinum. Árið er 1984. Heims-kendi fiólspeálarin, Sven Asmus-sen trýnur á pallin. Tórshavnar Jazz Fólka og Blues Festival er farin av bakka-stokki á fyrsta sinni, og salur-in er stúgvður.

Asmusen og hansara menn byrja at spæla, sum um alt er í finasta lagi. Ein meistari á fiól, heilt har norðuri sum krákurnar venda –uttan presentasjon.

Ádrastadni í húsimum gongur hevuðsfyrirleikarinn, Brandur Øssursson, og veit av ongum, fyrr enn hann vík-una eftir sær tað á sjonbandi.

Nú tólv ár aftaná er hetta bert ein lítill hending í høpi, flestu føroyingar helst taka sum eina sjálvfylgju: August er mánaðurin har jazzfesti-valin fyllir tómrúmið eftir ólavskuna.

Men hvussu sjálvsögð er jazzfestivalin? Lat okkum fyrst fara ein tur til Finn-lands...

Breiddarstigið gav Brandur eitt hugskot

Byurin Pori í Finlandi er á hvørjum ári karmur um stóra jazzfestival, har tey allar-størstu jazznøvnini vitja. So-leiðis var skilið eisini í 83, tá føroyska umboðið í Nord-jazz, Brandur Øssursson, vitjar byin. Millum mong stór jazznøvn sær og hoyrir hann Jaco Pastorius, sála, spæla solobass-konsert fyri 14.000 áhoyrarum. Sam-stundis staðfestir hann, at fimleikasali, hotel, trottar-hallir og aðrir vanligir bygningar eru karmur um hetta megnar tiltakið.

– Segði við danska umboðið, Poul Jørgensen, at «hetta kann gerast uppattur betri í Føroyum.» Norróna var byrjað uttanlandssiglingina. Hotel Føroyar lá og biðaði við Oyggjarvegin, og – ikki minst: vit høvdu fingið Norð-urandahúsið.

Og sum ein kuriositet staðfesti Brandur, at Føroyar liggja á sama breiddarstigi, sum byirnar Pori og Molde (Noreg), ið baðir á hvørjum ári hava eina jazzfestival á al-tjóða støði.

Eftir var bert at fara í gongd...

Múrfall í føroyskum andslívi

Brennandi spurningurin var nú, um tiltakið fór at rigga alikavæl. Eitt var at fáa nøvn sum Blast og Sven Asmus-sen hendan vegin. Annað var at loka føroyingin at lurta eftir jazz...

Tað eru ikki meira enn 20 ár síðani, at jazzur millum mong var eitt illavordðið orð. Ja, so illa lyddur var hesin tónleikur, at tá heims-kendi pianisturin, Kenny Drew, sáli, vitjaði í Føroyum í 70'unum, men varð seinni tikið niður, sum fóru at vitja festi-valina. Men tey síst næstan ikki aftur í mongdini. Brandur nevniir í hesum sambandi Norðurlandahúsið, ið hann metir hevur havt almikið at siga fyri føroyska mentan – og ikki minst tónleikalívið.

– Hetta var um sama mundið, føroyskur limur tok seg ur Dansk Færøsk Kultur-fond, ti Niels Henning Ørsted Petersen varð stuðlaður ur fondinum, minnst Brandur (NHØP verður í dag mett um sum kanska tann frægasti kontrabassspeálarin í øllum heiminum).

Men mytan um føroyskt ihaldni fekk to eitt gleðiligt

skot fyri bógvin.

– Eg hevði roknað við, at tað fyrst og fremst varð perlu-fólkið (Perlan var fasta tilhaldsstaðið hjá føroyska jazzumhvørvinum í 70'unum, men varð seinni tikið niður), sum fóru at vitja festi-valina. Men tey síst næstan ikki aftur í mongdini. Brandur nevniir í hesum sambandi Norðurlandahúsið, ið hann metir hevur havt almikið at siga fyri føroyska mentan – og ikki minst tónleikalívið.

Náttúran lokkar

Men hvussu fær ein so folk sum Sivuca, Asmusen, The Holmes Brothers og óteljandi onnur stórnøvn hendan vegin (2.000 útlendskir tónleikarar hava tilsamans vitjað hesi 12 árin)?

– Trugvi, at Poul Jørgen-

sen (dansk umboð í Nord-jazz) hevði rætt, tá hann segði: «Færøerne og jazz er god kemi.» Sami Jørgensen hevur eisini havt almiklan tyding fyri festivalina. Hann hevur verið – og er – tann persónurin, eg fyrst seti meg í samband við, tá ymisk stór nøvn eru á skránni. Tað visir seg, at tey ofta uppfata Føroyar sum eitt feruuppláss. Eitt nú hevði Lars Lilholt á sinni alla familjuna við sær, og tá Henning Stærk kemur um drúgva viku, hevur hann 21 fólk við sær. Náttúran, og fríðurin lokkar. Og ein maður sum Bjørn Atzelius er so glaður fyri at vera her, at vit mugu geva honum eina kvotu: «Tú kanst spæla annaðhvørt ár!»

Festivalin er annars skrásett í øllum al-tjóða fakritum,

«Er tað ikki meiningin at vit skulu presenterast?» Sven Asmus-sen var eitt sindur íiva, tá hann skuldi spæla á fyrstu festivalini í 1984. Í øllum roknum visti tað seg, at fyrrleikararnir purasta høvdu gloymt at fáa frágumenn til tiltakið. Nú tólv ár aftaná eru allir slíkir trupulleikar søga

álmanakkum o.s.fr.

– Eg fái næstan dagliga post við demobondum ur norðurlondum. Men eisini ur Italia, Spania, Eyst-ur-europa og Suðuramerika koma brøv sendandi.

Tað súra og tað seta

Eftir tólv ár sum odda-maður innan størsta tónleikatiltakið í Føroyum, eru tað ávis minni, ið hava fest seg. – Persónliga var tað ein mikil heiður fyri meg at sleppa at handa Sven Bertel Taube plátuna við Hermani Jacobsen, sála, ið framfórði sangir eftir Evert Taube.

Av stuttligum søgum minnst Brandur serliga, tá heims-kendi trombonisturin innan New Orleans-traditjónina, Chris Barber, vitjaði.

– Vit vóru á veg niðan í Norðurlandahúsið. Barber skal spæla um ein tíma, og vit fara í bilin. Tá Barber setur seg, er eitt ógilt brak. «Sorry – I ruined your car», sigur hann, uttan at vita, hvat galið er. Tá hann reisir seg, fær kona hansara látur-krampa á baksetrinum. Hann hevur nevnliga skrætt buksurnar. Nú vóru góð rað dýr – hetta vóru hansara einastu buksur. Vit koyra so oman í býin, eru heppin, ti Jákup Jacobsen gongur og pyntar

vindeyga í sinum klædna-handili. Har eydnaðist tað Barber at finna einar buksur, og Jákup segði, hann skuldi eiga tær. Jákup varð bjóðaður á konsert afturfyri, og hevur fingið fløgur og plátur sendandi síðani frá Barber.

Hinvegin var tyngsti dagurin á festivalini, tá Danmarks Radio Bigband ikki lendi.

– Hetta var ein sorgarleikur fyri okkum. Vit høvdu lagt tað stóra gjøgnumbrótið til rættis hjá Mariu (Gittesen) og James (Olsen). Hetta var tann mest ambítesa ætlanin, vit nakrantíð hava havt. Og so lendi flogfarið ikki.

Men Michael Wiehe, og Bjørn Atzelius lættu eitt sindur um tungu støðuna, tá teir við stuttum skotbraði trinu á pallin og Michael segði: «Eg eri Big» – og Bjørn svaraði: «Eg eri Band». Og so spældu teir.

Við festivalini inn í komandi ártúsund

Hetta er so tólvta árið á rað, at Brandur Øssursson stendur á odda fyri Jazzfestivalini. Men hvussu verður við framtíðini?

– Higar til kann staðfestast, at fólkú hevur tikið undir við tiltakinum. Tað liggur eisini í tíðini, at fólk sekja saman um

Brandur flutti ikki til Føroyar fyrr enn hann var 30 ára gamal. Árin undan hevði hann virkað sum yrkistónleikari í Danmark, hann var orkesturleiðari, og royndi seg eisini sum booking-maður. Brandur, sum í dag er 61 ár, sigur, at hesar royndir komu honum til góðar, tá festivalin skuldi fyriskipast